

ТОШКЕНТ

ОКШОМИ

16 июль 1968 й.
СЕШАНБА
№ 164 (624),
БАҲОСИ 2 ТИЯНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ЛОЙИҲАЧИ РОБОТ

Республикамиз олимлари сунъий фикрлаш соҳасидаги излашлар асосида электр-ҳисоблаш машиналари билан теоремаларни автоматик исботлаш программасини ишлаб чиқдилар. Бу «электрон миёна» қаршилик на-вариясининг мураккаб тенгзамаларини осон ечилиши ўзлаштириш билан бирга, уни авто-матик ечиш учун ҳам имкон яратди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ки-бернетика институтида академик В. К. Кобу-лов раҳбарлигида олиб борилган бу ила-шлардан мақсад лойиҳа ишларини авто-матлаштиришдан иборатдир. Электрон-ҳисоб-лаш машиналаридан биринчи марта темир-бетон конструкциялардан қуриладиган қў-риқларни лойиҳалашда фойдаланишга қарор қилинди.

Робот-лойиҳачилар олимлар ишлаб чиққан программа-геология ва гидрология ҳуқуқлар ҳамда кўприк қуриладиган жойга асосан автоматик равишда иншоотнинг тайёр қизма-ларини беради. Бу лойиҳа институтидаги инженер-техник ходимларнинг меҳнатини ет-тиллаштириш, лойиҳа тайёрлаш муддатини қисқартиради.

Мамлакатимиздаги кибернетика бўйича йиллик мухассаслар ўзбек олимларининг бу ишлари билан танишиб, унга юқори баҳо бердилар.

ЎЗАТАГ

Синтетик қопламали мебеллар

Янгийўлдаги мебель фабрикаси ишлаб чи-қаришга киришган «Хордиқ» гарнитурини учун тайёрланган мебелларни пардозлашга ҳо-жат йўқ. Чунки мебелга қопламанинг ўзи етишадиган махсус синтетик плёнкалар уни сийлашдан ва пардозланган мебеллардан ҳам қиролдириқ қилиб юборади.

Лекция, синтетик қопламанинг афзаллиги фақат шундангина иборат эмас. У 100 гра-дусгача бўлган ҳолатда чидайдиган ёғочни ёри-лишдан қангдан ва ифродан яхши сақлайди. Синтетик қопламани фойдаланиш расомлар инқоли учун ҳам кенг майдон яратди. Мас-алан, плёнка остига ҳар хил материаллар қў-йиб, мебелга рағ-баранг тус бериш, қиммат баҳо ёғочларни тежаш мумкин.

Синтетик қопламалардан фойдаланиб тай-ёрланган мебелнинг биринчи комплекти Тош-кентда очилгандаги халқ хўжалиги ютуқлари-ни кўрсатишнинг «Ўзбекистон мебел» бўли-мига қўйилди.

Ю. ЮДИН.
ЎЗАТАГ муҳбири.

БЕШ йиллик баҳасида

Ўзбекистон пахтачилик машинасозлиги заводининг азамат ма-шинасозлари мамлакатимиз пахта тозалаш саноати учун яқинда-да иккита янги пахта тозалаш агрегатларини ишлаб чиқаришга киришдилар. ХДД ва ОПХ — 3 маркали бу машиналар яқин келажакда мамлакатимиздаги барча пахта тозалаш корхона-ларида кенг қўлланила бошланади.

СУРАТДА: механиканинг йиғилган шесарларидан Ю. Соко-лов ва Д. Сулаймонов ўрқонларнинг баҳасида янги ОПХ — 3 агре-гатини йиғиш устида ишлаётдилар.

Тошкент кўн-галантерей фабрикаси кўпгина ажойиб аёллар сум-каларини ишлаб чиқармоқда. Бежарин ва иқоётда гўзал ишлан-ган бу маҳсулотларга талаб кўнсайин ортиб борапти.

СУРАТДА: сумкалар тайёрлаш участкасининг пешқадам ишчиси В. Николаева янги тайёрланган сумкаларини жўнатишга ҳозирла-моқда.

Шаҳримиздаги кўпгина йирик саноат корхоналари қурилишида фаол иштирок этаятган 2-йўлак-монтаж трестининг монтажчи би-нокорлари шу кўнларда Тошкент-1-ремонт механика заводининг бир неча ишлаб чиқариш корхоналарини жадал суриятлар билан бунёд этмоқдалар. Мана бу суратда шу қурилишда намунави меҳнат қи-либ ўз смена ва ойлик тоштириқларини бир ярим барабар адо-этайтган пешқадам монтажчилардан Р. Амрбеков ва Ю. Перели-кин ўрқонларни кўриб турибсиз. М. Нуриддинов фотолари.

ЎЗАТАГ

ТИНЧЛИК ҲАФТАСИ ТУГАДИ

БЕРЛИН, 15 июль. ТАСС мухбири В. Гордеев хабар бе-ради: «Болтик денгизи тинчлик дегази бўлиши лозим» деган шир остида Болтик бўйида ўтказилган «Тинчлик ҳафтаси» неча «Ростокда тугади». Мана шу халқаро анжуман ва-қтида Болтик бўйи мамлакат-лари, Норвегия ва Исландия-дан меҳмон бўлиб келган 25 мингдан кўпроқ инши Европада тинчлик ва хавфсизлигини таъ-минлаш проблемаларини, янги урғуннинг олдини олиш про-блемаларини муҳофаза қилдилар.

Болтик бўйидаги «тинчлик ҳафтаси»нинг характерли хусу-сияти шу бўлидики, шу анжуман қатнашчилари Германия Демок-ратик Республикасининг тинч-ликсевар сийосатини Европа ҳавфсизлиги учун қурашдаги ҳал қилувчи омиллардан бири, деб тан олдилар. Германия Де-мократик Республикасини таъ-иниш ва у билан дипломатик му-носабатлар ўрнатил керак, де-ган талаб, «тинчлик ҳафтаси» давомида ўтказилган ҳамма талбирларда янграб турди. Чет эллардан келган миңлаб меҳ-монларнинг немис халқининг турмуши билан ва унинг турли соҳаларидаги муваффақиятлари билан кенг танишганликлари ҳам бунга айниқса ёрдам берди.

Латвия Коммунистик пар-тияси Марказий Комитетининг биринчи секретари А. Э. Босс бошчилигидаги совет делега-цияси аъзоларини немис меҳ-наткашлари ҳамма жойда илқ ва самийий кутиб олишди. Бу учрашувлар СССР ва Германия Демократик Республикаси халқлари ўртасида мустаҳкам-ланиб бораётган дўстлик руҳи-да ўтди.

Бирлашган Араб Респуб-ликаси президентининг СССРга қилган визити тўғрисидаги қўшма Ахборотда кўрсатиб ўтилганидек, Исроилнинг агрес-сияси — араб давлатларининг тараққийига путур етказишга, араб халқларининг осодлик ку-рашини қўхатиб қолтишга ин-тиқийетган империаллам сийосати замиридаги хатарли ҳаққондир. Халқимизга томон бу сийосатни қоралаб, Исроил қўшинларини

ШУ КҮННИНГ НАФАСИ

- Қизиқарли лекциялар
- Қурилиш янгиликлари
- Район корхоналарида
- Аҳоли ўртасида
- Бунёдкорлик одимлари
- Яна икки янгилик

В. И. Ленин туғил-ган кўннинг 100 йил-лиги муносабати билан райондаги барча маҳаллаларда доҳия-нинг ҳаёти ва фао-лиятига бағишланган кечалар, суҳбатлар уюштирилмоқда. Гли-эр ва Алишер Наво-ий номи маданият уйи ходимлари «Ви-дим» жамияти билан яқин алоқа боғлаб, аҳоли ўртасида бир ойда икки марта лек-ция ва суҳбатлар ў-тказилтилар. «Бадий адабиётда Ленин образи», «В. И. Ленин — Шарқнинг буюк дў-сти», «Ленинни при-циплар ва СССРнинг таърих сийосати деган темадаги суҳбатлар айниқса тинловчилар-га манзур бўлди.

Майкөвский, Камол-он маҳалла лари-да Алишер Навоий туғилган кўннинг 525 йиллик юбилей-ига бағишланган кечалар бўлиб ўтди. Бу кечаларда олимлар-дан Хамид Сулай-монов ва Маҳмудали Юнусов, ёзувчилар ва санъаткорлар, рай-он партия комитети-нинг вакиллари қат-нашдилар.

Яқинда Пластмасса буюмлари заводда 800 ишчи ишлайдиган, янги техника билан жиҳозланган цех ишга тушди. Бу цех завод маҳсулотининг тез ва сифатли чиқишини таъминлайди.

«Габекфильм» студиясининг енида аса х р о нинал-ҳужжатли фильмлар студияси бийноси қуриляпти. Бино тез кўнларда фой-даланишга тоштири-лади.

Шу йилнинг май ойида районда «Қури-лиш-монтаж ишлари-нинг таннархнин ар-зонлаштириш ва меҳнат унумдорлигини ошириш» деган тема-да техник, иқтисодий конференция бўлиб ўтган эди. Бу конфе-ренцияда кўпгина ак-туал масалалар ўрта-га ташланди. Район қурилиш ташкилот-лари конференцияда қабул қилинган қарор ва мажбуриятларни амалга ошириш йўли-да дастлабки ютуқ-ларни қўлга киритди-лар.

Ҳозир райондан қа-тор корхоналар план-лаштириш ва моддий рағбатлантириш и н г ани системасида иш-лашга ўтди. Бунинг ҳам суҳбатлар уюшти-ратилди.

ЎЗАТАГ

«Крупнопанель-жилстрой» трести кол-лективи ярим йиллик плани муваффақиятли бажарди. Бу давр ичи-да бинокорлар умумий ҳажми 4900 квадрат метр бўлган турар-жой бинолари қуриб бердилар. 153 трест коллективи беш ой ичида 4515 миң сўм-лик қурилиш-монтаж ишларини амалга о ш и р д и ва 560 ўрнали болалар ком-бинатларини қуриб берди.

Район корхоналари-нинг коллективлари В. И. Ленин туғилган кўннинг 100 йиллиги шарафига социали-стик муСОБАНИ янги олдириб, йиллик план-ини 23 декабрда бажариш ва пландан тақ-қари 3 миллион сўм-лик маҳсулот ишлаб чиқариш учун қураш-тирилди. Маҳсулот таннархнин арзонлашти-риш ҳисобига 1968 йилда 666 миңг сўм тежашга қарор қилин-ди.

Район партия коми-тетининг пропаганда ва агитация бўлими аҳоли ўртасида, таш-виқот-тарғибот ишла-рини йўлга қўйишда кўпгина ишларни амалга оширмоқда. Ҳар бир маҳалла, ту-рар-жой бошқарма-лари, корхона, мактаб-ларда сийсий ахборот-чилар ва сийсий таш-килотчилар гуруҳи та-шкил этилган. Бу гуруҳларга 5—9 ки-шидан иборат сийсий совет раҳбарлик қила-ди. Улар аҳоли ўр-тасида фақат сийсий таламларгина эмас, балки йўзалиш, одоб-ахлоқ масалаларида ҳам суҳбатлар уюшти-радилар.

Район партия коми-тетининг пропаганда ва агитация бўлими аҳоли ўртасида, таш-виқот-тарғибот ишла-рини йўлга қўйишда кўпгина ишларни амалга оширмоқда. Ҳар бир маҳалла, ту-рар-жой бошқарма-лари, корхона, мактаб-ларда сийсий ахборот-чилар ва сийсий таш-килотчилар гуруҳи та-шкил этилган. Бу гуруҳларга 5—9 ки-шидан иборат сийсий совет раҳбарлик қила-ди. Улар аҳоли ўр-тасида фақат сийсий таламларгина эмас, балки йўзалиш, одоб-ахлоқ масалаларида ҳам суҳбатлар уюшти-радилар.

Район партия коми-тетининг пропаганда ва агитация бўлими аҳоли ўртасида, таш-виқот-тарғибот ишла-рини йўлга қўйишда кўпгина ишларни амалга оширмоқда. Ҳар бир маҳалла, ту-рар-жой бошқарма-лари, корхона, мактаб-ларда сийсий ахборот-чилар ва сийсий таш-килотчилар гуруҳи та-шкил этилган. Бу гуруҳларга 5—9 ки-шидан иборат сийсий совет раҳбарлик қила-ди. Улар аҳоли ўр-тасида фақат сийсий таламларгина эмас, балки йўзалиш, одоб-ахлоқ масалаларида ҳам суҳбатлар уюшти-радилар.

Район партия коми-тетининг пропаганда ва агитация бўлими аҳоли ўртасида, таш-виқот-тарғибот ишла-рини йўлга қўйишда кўпгина ишларни амалга оширмоқда. Ҳар бир маҳалла, ту-рар-жой бошқарма-лари, корхона, мактаб-ларда сийсий ахборот-чилар ва сийсий таш-килотчилар гуруҳи та-шкил этилган. Бу гуруҳларга 5—9 ки-шидан иборат сийсий совет раҳбарлик қила-ди. Улар аҳоли ўр-тасида фақат сийсий таламларгина эмас, балки йўзалиш, одоб-ахлоқ масалаларида ҳам суҳбатлар уюшти-радилар.

Район партия коми-тетининг пропаганда ва агитация бўлими аҳоли ўртасида, таш-виқот-тарғибот ишла-рини йўлга қўйишда кўпгина ишларни амалга оширмоқда. Ҳар бир маҳалла, ту-рар-жой бошқарма-лари, корхона, мактаб-ларда сийсий ахборот-чилар ва сийсий таш-килотчилар гуруҳи та-шкил этилган. Бу гуруҳларга 5—9 ки-шидан иборат сийсий совет раҳбарлик қила-ди. Улар аҳоли ўр-тасида фақат сийсий таламларгина эмас, балки йўзалиш, одоб-ахлоқ масалаларида ҳам суҳбатлар уюшти-радилар.

Район партия коми-тетининг пропаганда ва агитация бўлими аҳоли ўртасида, таш-виқот-тарғибот ишла-рини йўлга қўйишда кўпгина ишларни амалга оширмоқда. Ҳар бир маҳалла, ту-рар-жой бошқарма-лари, корхона, мактаб-ларда сийсий ахборот-чилар ва сийсий таш-килотчилар гуруҳи та-шкил этилган. Бу гуруҳларга 5—9 ки-шидан иборат сийсий совет раҳбарлик қила-ди. Улар аҳоли ўр-тасида фақат сийсий таламларгина эмас, балки йўзалиш, одоб-ахлоқ масалаларида ҳам суҳбатлар уюшти-радилар.

ЎЗАТАГ

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЛЕНИНГРАДЛИК МЕХМОН

БУГУН

«Таштэкстильмаш» за-водининг цехларида янгиликларни ишлаб чиқаришга жорий қи-лиш бўйича Ленин-граддан келган инст-руктор В. А. Антонов корхона станокчилари-ни илгор иш усуллари билан таништирди. У Ленин-град маъдан бойитиш институти ҳузуридаги тажриба заводида то-карь бўлиб ҳам иш-лайди. В. А. Антонов завод ишчиларига иш қуро л л а-рини қандай тайёрлаш

ПАХТА ТОЗАЛАШ ЗАВОДЛАРИ УЧУН

Тошкентдаги «Ўз-бекхлокомаш» заво-дида иқтисодлашти-рилган рангли кўнма участкаси фойдала-нишга тоширилади. Бу участка мамлакат пахта заводларини жи-н ва линтерларни уюштиришнинг асосий аломатини проклажда-лар билан таъминлай-ди. Прокладлар қўйдиган ва ишлай-диган механизацияла-ган икки линия бир ойда йиғирма беш-ти-мигга деталь тай-ерлаб бериши мум-кин. Бу аса, завод Россия Федерацияси-дан кооперация асо-сида келтирилган кўнмаларини олиб иш-лашган пайтдаги на-сбатан уч-тўрт бара-вар кўпдир. Участканинг ишга туширилиши мамла-кат пахта заводларининг запас деталларига бўлган эҳтиёжнинг бир қорхона тўла қонди-ришига имкон бера-ди.

Тошкентдаги «Ўз-бекхлокомаш» заво-дида иқтисодлашти-рилган рангли кўнма участкаси фойдала-нишга тоширилади. Бу участка мамлакат пахта заводларини жи-н ва линтерларни уюштиришнинг асосий аломатини проклажда-лар билан таъминлай-ди. Прокладлар қўйдиган ва ишлай-диган механизацияла-ган икки линия бир ойда йиғирма беш-ти-мигга деталь тай-ерлаб бериши мум-кин. Бу аса, завод Россия Федерацияси-дан кооперация асо-сида келтирилган кўнмаларини олиб иш-лашган пайтдаги на-сбатан уч-тўрт бара-вар кўпдир. Участканинг ишга туширилиши мамла-кат пахта заводларининг запас деталларига бўлган эҳтиёжнинг бир қорхона тўла қонди-ришига имкон бера-ди.

Тошкентдаги «Ўз-бекхлокомаш» заво-дида иқтисодлашти-рилган рангли кўнма участкаси фойдала-нишга тоширилади. Бу участка мамлакат пахта заводларини жи-н ва линтерларни уюштиришнинг асосий аломатини проклажда-лар билан таъминлай-ди. Прокладлар қўйдиган ва ишлай-диган механизацияла-ган икки линия бир ойда йиғирма беш-ти-мигга деталь тай-ерлаб бериши мум-кин. Бу аса, завод Россия Федерацияси-дан кооперация асо-сида келтирилган кўнмаларини олиб иш-лашган пайтдаги на-сбатан уч-тўрт бара-вар кўпдир. Участканинг ишга туширилиши мамла-кат пахта заводларининг запас деталларига бўлган эҳтиёжнинг бир қорхона тўла қонди-ришига имкон бера-ди.

Тошкентдаги «Ўз-бекхлокомаш» заво-дида иқтисодлашти-рилган рангли кўнма участкаси фойдала-нишга тоширилади. Бу участка мамлакат пахта заводларини жи-н ва линтерларни уюштиришнинг асосий аломатини проклажда-лар билан таъминлай-ди. Прокладлар қўйдиган ва ишлай-диган механизацияла-ган икки линия бир ойда йиғирма беш-ти-мигга деталь тай-ерлаб бериши мум-кин. Бу аса, завод Россия Федерацияси-дан кооперация асо-сида келтирилган кўнмаларини олиб иш-лашган пайтдаги на-сбатан уч-тўрт бара-вар кўпдир. Участканинг ишга туширилиши мамла-кат пахта заводларининг запас деталларига бўлган эҳтиёжнинг бир қорхона тўла қонди-ришига имкон бера-ди.

Тошкентдаги «Ўз-бекхлокомаш» заво-дида иқтисодлашти-рилган рангли кўнма участкаси фойдала-нишга тоширилади. Бу участка мамлакат пахта заводларини жи-н ва линтерларни уюштиришнинг асосий аломатини проклажда-лар билан таъминлай-ди. Прокладлар қўйдиган ва ишлай-диган механизацияла-ган икки линия бир ойда йиғирма беш-ти-мигга деталь тай-ерлаб бериши мум-кин. Бу аса, завод Россия Федерацияси-дан кооперация асо-сида келтирилган кўнмаларини олиб иш-лашган пайтдаги на-сбатан уч-тўрт бара-вар кўпдир. Участканинг ишга туширилиши мамла-кат пахта заводларининг запас деталларига бўлган эҳтиёжнинг бир қорхона тўла қонди-ришига имкон бера-ди.

Тошкентдаги «Ўз-бекхлокомаш» заво-дида иқтисодлашти-рилган рангли кўнма участкаси фойдала-нишга тоширилади. Бу участка мамлакат пахта заводларини жи-н ва линтерларни уюштиришнинг асосий аломатини проклажда-лар билан таъминлай-ди. Прокладлар қўйдиган ва ишлай-диган механизацияла-ган икки линия бир ойда йиғирма беш-ти-мигга деталь тай-ерлаб бериши мум-кин. Бу аса, завод Россия Федерацияси-дан кооперация асо-сида келтирилган кўнмаларини олиб иш-лашган пайтдаги на-сбатан уч-тўрт бара-вар кўпдир. Участканинг ишга туширилиши мамла-кат пахта заводларининг запас деталларига бўлган эҳтиёжнинг бир қорхона тўла қонди-ришига имкон бера-ди.

ДОКТОР ЗОКИР ҲУСАЙН

Ҳиндистон президенти док-тор Зокир Ҳусайн 1897 йил 8 февралда Ҳайдаробод шаҳри-да (Андхра штати) туғилган. У, Ҳиндистон ва Германияда таълим олди. З. Ҳусайн 20 йилларда мустамалакчи докми-ларга қаршилик қўрашатиш ҳаракатларида актив қатнашди. Айни замонда З. Ҳусайн Ҳин-дистонда илм-давирфатин ёши йўлида катта иш қилди. Ҳин-дистон мустақил деб эълон қи-лингандан кейин З. Ҳусайн маориф масалалари билан шуғуллиниши давом эттирди ва ҳусеуан ҳинд ешлари ўртасида саводсизлигини тугатиш про-блемасига катта эътибор берди.

З. Ҳусайн 1952 йилда ва 1956 йилда Ҳиндистон парла-менти юқори палатаси — штат-лар кенгашининг аъоси қилиб тайинланди. З. Ҳусайн 1967 йилда Бихар штатининг губер-натори қилиб тайинланди. У, 1962 йил май ойида Ҳиндистон вице-президенти лавоими-га сайланганга қадар шу вазифа-да ишлади. Мамлакат кон-ституциясида мувофиқ вице-президент айна вақтида Ҳинди-стон парламентини юқори палата-сининг раисидир.

З. Ҳусайн 1967 йил 9 май-да Ҳиндистон президенти қилиб сайланди. У, Явахарлал Неру сийсий йўлининг тарафдоридир. З. Ҳусайн — эконоимча, та-рих ва маориф проблемалари-га доир бир қанча илмий асар-ларнинг авторидир. З. Ҳусайнга Деҳли, Калькутта, Алияҳр, Ко-ҳира ва Будапешт университет-ларининг доктори деган фах-рий унвон берилди.

З. Ҳусайн 1965 ва 1967 йилларда бошқа мамлакатларга бора туриб, йўл-йўлакай Совет Иттифоқида бўлди. (ТАСС).

НОСИРНИНГ МОСКВАДАГИ МУЗОКАРАЛАРИ

Яқин Шарқ жаҳоннинг хатарли кескинлик сақланиб кел-маган районидир. Бу районда Исроил агрессиясининг оқи-батлари ҳануз тугатилгани йўқ. Империалистик қучлар йўл қў-йиб бераётганлигидан фойдала-ниб Исроил ўзи босиб олган араб территорияларидан қўши-ларини олиб чиқиб кетишдан беш тортмоқда. Исроил экс-тремистлари ўзларининг бос-қинчилик сийосатлари билан бу-тун дунёга дағдага қилмоқда-лар Шунинг учун ҳам Бир-лашган Араб Республикаси президенти Ямаол Абди Я-носирнинг 4 июлдан 10 июлга қадар СССРга қилган расмий визити вақтида ва у совет раҳ-барлари билан олиб борган му-зокараларда Яқин Шарқдаги ах-волга алоҳида эътибор берил-ди.

Бирлашган Араб Респуб-ликаси президентининг СССРга қилган визити тўғрисидаги қўшма Ахборотда кўрсатиб ўтилганидек, Исроилнинг агрес-сияси — араб давлатларининг тараққийига путур етказишга, араб халқларининг осодлик ку-рашини қўхатиб қолтишга ин-тиқийетган империаллам сийосати замиридаги хатарли ҳаққондир. Халқимизга томон бу сийосатни қоралаб, Исроил қўшинларини

оқкупация қилинган араб тер-риторияларидан олиб чиқиб ке-тиш ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти хавфсизлик кенга-шининг 1967 йил 22 ноябрда-ги резолюциясида кўрсатилган бошқа моддаларни бажариш Яқин Шарқда тинчлик ўр-натилишини зарур шарти эканли-гини ўқтириб ўтдилар.

Бирлашган Араб Респуб-ликаси президентининг СССРга қилган визити тўғрисидаги қўшма Ахборотда кўрсатиб ўтилганидек, Исроилнинг агрес-сияси — араб давлатларининг тараққийига путур етказишга, араб халқларининг осодлик ку-рашини қўхатиб қолтишга ин-тиқийетган империаллам сийосати замиридаги хатарли ҳаққондир. Халқимизга томон бу сийосатни қоралаб, Исроил қўшинларини

оқкупация қилинган араб тер-риторияларидан олиб чиқиб ке-тиш ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти хавфсизлик кенга-шининг 1967 йил 22 ноябрда-ги резолюциясида кўрсатилган бошқа моддаларни бажариш Яқин Шарқда тинчлик ўр-натилишини зарур шарти эканли-гини ўқтириб ўтдилар.

XIX асрнинг иккинчи ярми ва XX асрнинг бошларида Туркистон (Ўрта Осиё) да ҳам адм-маърифат жарчилари, прогрессив гояларнинг тарғибчилари маънавият ҳаракатлари билан дам олмас эди, албатта.

Россияда илгोर, прогрессив гоялар—Чернышевский ва Добролюбов, Толстой ва Чехов, Горький ва Маяковскийларнинг янги овозлари маълум Туркистон меҳнатқилларининг ҳам кўзини очди; ҳаёт ҳақиқатларини аниқлашга даъват этди. Шу йўсин, янги, ёш маърифатпарвар эдилларнинг иккинчи бўғини маънавиятга олиб кирди.

Маърифатпарвар, демократ шоир эдиллардан Фурқат, Аҳмад Доғиш сингари гуманист сиймолар қолмади, патриархал-феодал ўсул-адорасини, догматизм ва гайри инсоний қонун-қоидаларни лавнатган бўлсалар, Садриддин Айний, Абдулла Авлоний, Абдулла Қодирий сингари ёш ўзбек эдиллари бидъат ва ҳурфотга, қиратқонлик ва догматизмга очидан-очик қарши чиқиб, янги прогрессив илм-маърифат беришга ташвиқ этдилар.

Бугун «Ўлмас» ўзбек эдил маърифатпарварларининг бу бўғини амалий таърифи билан ёш маънавиятлари си-

фатида янгича ўсул-тарбия системасини қўладдилар; янги дарслик, ахлоқ-одоб масалаларига бағишланган қўллашмада тузилдилар.

Чунинчи, устоз Садриддин Айнийнинг «Қиз бола ёки Холдас» янгича одоб-ахлоқ нормаларини кўчириб бадий тасвир воситалари ва ҳаёт ҳақиқатлари мисолида ёшнинг ифодалаган аниқроқ мемуар асар сифатида ҳозирги кунда ҳам ўзининг юксак бадий; таълимий ва дидактик қимматини тўлиқ сақлаб қолган муътабар манбадир.

Устоз Айний билан замондош, фикрдош, ҳаммасил бўлган улкан маърифатпарварис Абдулла Авлоний ўзбек эдил маърифатпарварларининг илк бўғинига мансубдир.

Абдулла Авлоний 1878 йил 14 июлда Тошкент шаҳрида ўз кўли кучи билан кун кўрувчи меҳнатқил оиласида дунёга келди.

Абдулла адабиётга ҳавас ва шаштак билан берилади; Навоий, Жомий, Саъдий, Ғолибий сингари улуг санъаткорларнинг ижодларини кўн ва ихлос билан мутлола қилди.

Шу йўсин, 16 ёшдан бошлаб ўзи ҳам ижод эта бошлади. Унинг илк шеърларида ҳали бадиъат кучи, кўпроқ тақлидчилик

майллари сезилса ҳам, оригиналь гоявий-темаги интилиш кучи эди. Ёш Абдулла ҳаётдаги тенгсизлиқ, эолимларнинг ноғурин хати ҳақиқатларини гўри пайқайди ва уни ўз шеърларида ас эттирди.

филати ва эксплуататор синфларга қарши нафрат ҳисси 1905-1907 йилларда марказий Россиядаги революцион ҳаракатлар таъсири ва бўронли воқеалар тирлоқларида яна ҳам мустақамлади ҳамда ривожланди.

Ёш шоир ташаббусларида бу революцион қилларнинг тур шахсий келтирилари, ўй-фикрлари бўлиб қолмади эди. 30 ёшлар чамасида Абдулла куч-қайратга тўла, олам воқеа-ҳодисаларини бир қадар чуқур идрок этишдан наҳиш қилган эди.

Ёш шоир-маърифатпарварнинг 1910 йиллардаги фаолиятида кўзга янқол ташлаиб туровчи фазилати шунда эдики, у маъбуот эркинлиги, маълий маъбуот тарафдори сифатида маънавиятга эди.

«Турон» газетасини чикаришда аниқ жоноблилик қилган А. Авлоний реакция турларига қарши кенг куламада маърифатпарвар бошлаб юборди.

1913 йили шонли Коммунистнинг парти сафига қабул қилинган Авлоний ёш совет давлати ва илм-технология сифати алдида ўзини бурчил деб билди ва илгори, шанголар отояд ваъналар хос чиқди, матонат ва доиракорлик билан ишта киринди. Партия тошларини билан «Иштор о к и ю н» («Коммунист») газетасини ташкил этишда фол катнашди ва кейинчалик унга мухторларлик қилди.

1919 йили Амударё ва Қоратёғин бичинчи пилдаскарлар отоядида хизмат қилган Абдулла Авлоний босмачиларга қарши қўлга кўрол олиб қурашди. Кейинчалик Афғонистондаги совет элчис ваънафасини ҳам шараф билан адо этган Абдулла Авлоний катта ҳаётий таъриби тўплади.

«Адабиёт» китоби шеърлар тўпламида иборат бўлса ҳам, аслида дидактик принциплари ташвиқига бағишланган таркиб эди.

Бу ўринда шунинг алоҳида таъкидлаш керакики, таркиб Абдулла Авлоний қарашларида кучли ва кескин революцион тўғилар мавқаламаси ҳам, таркиб илкорлик руҳи кўрнимаси ҳам (Хамза Хакимзода)нинг шу йилларда баъан «Соғиниб» шеърини аслидаги ҳақ қолди қолорликка, эскилик аниқ-аналорликга қарши нафрат гоёсин унинг поэзиясининг асосий мағзини ташкил этар эди.

Улут Октябрь социалистик революциясини кулоқ

«Турон» газетасини чикаришда аниқ жоноблилик қилган А. Авлоний реакция турларига қарши кенг куламада маърифатпарвар бошлаб юборди.

1913 йили шонли Коммунистнинг парти сафига қабул қилинган Авлоний ёш совет давлати ва илм-технология сифати алдида ўзини бурчил деб билди ва илгори, шанголар отояд ваъналар хос чиқди, матонат ва доиракорлик билан ишта киринди. Партия тошларини билан «Иштор о к и ю н» («Коммунист») газетасини ташкил этишда фол катнашди ва кейинчалик унга мухторларлик қилди.

1919 йили Амударё ва Қоратёғин бичинчи пилдаскарлар отоядида хизмат қилган Абдулла Авлоний босмачиларга қарши қўлга кўрол олиб қурашди. Кейинчалик Афғонистондаги совет элчис ваънафасини ҳам шараф билан адо этган Абдулла Авлоний катта ҳаётий таъриби тўплади.

вафқиятлари тарихима қизди. Шонли Коммунист партия ва Совет ҳукумати ақойиб истеълод соҳиб, тоамас курашчи, илгори эдил—педагог ва маърифатпарвар Абдулла Авлонийнинг ҳақиқ, Ватан олдидаги ҳалол хизм а т а л а р и н и муносиб тақдирладилар.

1925 йили улут «Меҳнат қадрамони» учуви 1930 йили эса профессор ва Ўзбекистон ҳали маърифатпарварлари ўзларига берилди.

Абдулла Авлоний умрининг сўғири мингларига ҳақ шун юксак номга эришди бўлишига иштида ва «Ҳаёт билдирилган шонли оқларда» 1934 йил 25 августда Абдулла Авлонийнинг юраги уришдан тўхтади. Шу муносабат билан «Ўзбек Ўзбекистон («Совет Ўзбекистон») газетасида бундай эзилган эди: «Шу йил 25 август кечаси Ўрта Осиё кишлоқ хўжалиқ олий коммунист мактабининг профессори Абдулла Авлоний тўғалди вафот қилди...»

МУТАФАККИР ШОИР

(Абдулла Авлоний туғилган кунинг 90 йиллиги)

ГҒУЗАЛ МАНЗИЛГОҲ

Жонагон шахридада бўлган ҳар бир кинг хушманзара жойлардан бири бўлган Революция хибобини унутмайдим. Бу ердаги кўкка буй чўзган азият чинорлар, каштан дарахтларининг соя-салқини гулларининг хушбўй ҳидлари ҳар қандай кингил ҳам ўзига маътул этади. Шу ернинг хибобларидаги скамеекларда ўтириб хузу қилиб дам олсанг, «Нилуфар» ёки «Қор» қаҳвахоналарида ўтириб морожонго ейсан. Дилнинг хушуд бўлади, мириниб дам олсанг. Ҳа, революция майдои ва у ердаги хибоблар мана шундай манзилгоҳ жойлар.

М. Нурриддинов фотоси.

ДЕНГИЗЧИ ҚУШИНИ

Рашид МУРОД

Вир дийр бор, унда тўқчилар ҳар тонг
Кема, қоялардан кўкка отланиб, —
Шовуллар...
Одамлар унга ҳамоханг
Юрқандан ашула тўғир шовулди.
Унда тоғ камари — сўғмоқ оралаб,
Болалар ўтлоққа пода ҳайдар шўх.
Унда қизлар-узум узар саралаб,
Соғинтирган ёрдан айтишар қўшиқ.
Унда афонаний қор чўққи узар
Турналар сайрашар билонихоҳ.
Қоядан қад элиб лочин хузур-ла
Ташлар мовий тасма — дарёга соя.
Унда кўп наҳорлар сира эримай

Шўнгинганман сувга барқасдан хуштор,
Тўқчилардан оша полдига кўп бор.
Намозлар ичра урган кўп тўғей
Елналлардан қўшиқ бўлиб қуйилган.
Қирабди суғалда бу тенгсиз жаҳон
О, менга нақадар аниқ туйналган.
Ҳар денгизда шамол гувишлар, чунон,
Ҳар денгизда кема йўли убағтар.
Эй Ватан, сафарга чиққаним замон
Васлингга тўймабман, соғинчим ортар.
Эй Ватан, кўп суздим сендан
Вироқда,

„НИГОХ“ ГА БИР НИГОХ

К УЛИНИЗДАГИ ушбу китобнинг автори Омон Мухторов бундан уч йил муқаддам «домад бир нарсаси» деган эдим, ўқиб берсам, эшитсангиз!» деб мувожабат қилди. У ўқиди, мен эшитдим. Асар ҳақида бирон нарсаси дейиш қийин бўлди. Лекин ҳақиқатни айтиш керак эди. «Асар бўлмади» дедим.

Бундан олдин кўн «Қор» қаҳвахонасида.

ЎҒДИ ҚОР

Солдат хотираси

Жаҳда мени йўлдан-йўлга ташлади,
Бўронлар тунадди йўлсизда, дилдор.
Уруш ёқинида, ҳатто, тошларин
Елгиз эдинг,
қши ингради,
Этди қор...
Мангилмайда Волгадан то Берлинга
Кетган йўллар картасининг изи бор.

Оламда фуга юрт, денгизлар бисёр,
Мен қалбдан аниқладим қадригил ҳар
...
Оламда йўқ сендан гўзалроқ дийр.
Сен шундай дийри, сендай наҳорин
Тоғ, водий, соҳиллар қўшиқча-
...
Кўшиқ тузғанда сенда беморин,
Яшилгани диллар қўшиқча кўтлар.
Сенда атин-чечак қилганман илк бор,
Осмоний бахтидайд эркин, эй Ватан!
Юрак фақат сенга интилар, хушор,
Ҳамма ерда менга янги, эй Ватан!
Султон ҚўҲОНБЕКОВ таржимаси.

ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ

Пойтахтимизда «Биз—Тбилисдан» Грузия эстрада оркестрининг гастроллари зўр мувафқият билан ўтмоқда.

Бу йўлда у ўз шахсий ҳаётини ҳам ўйламайди. Қандай фикрдошлики! Шу хилдаги аёл ҳам меҳнат илгорлари сингари адабиётда тасвирланмиша ҳақиқ бор. Меҳнат илгори ҳам — инсон илгори, ўз шахсий ҳаётини ўйламай етим қолган уқани тарбиялаб катта инсон бўлиб етишишига ўз ҳаётини тикиш — бу ҳам инсон илгори.

ФУТБОЛ ИНТИЗОМ ВА ОЧКО

Футбол мухлисларига турнир жадалига баъзи тузатишлар киритишга тўғри келади. Чунки, Ўрта Осиё зонасида биринчилигини ўтказиш топширилган Ўзбекистон футбол федерацияси бўлиб ўтган баъзи уйрашувларнинг натижасини бекор қилди.

Кекса юрак мавжлари ТАШЛАМА МЕНИ

Ҳаётнинг гулшанин сайрида мен ҳам, Завқ билан, шаққ билан лола тергим бор, Сен — илҳом гулшанида бол тергим қардам, Халқимга юрқандан оқшиш дегим бор.

